

Žižkovi příznivé i nepříznivé, tedy jak Jakoubka ze Stříbra a Mikuláše z Pelhřimova, tak i Eneáše Sylvia a Petra Chelčického. Na konci knihy zdůrazňuje autor problematičnost vládnoucího názoru o tábořské »demokracii«. Při důkladném studiu pramenů vidíme v Táboře opět a opět nábožensky exaltovaný středověk. Celkem Pekařova práce má význam nemalý a bylo by zajisté si přát, aby autor i v dalších dílech své práce pokračoval svou osvědčenou metodou a aby poskytl veřejnosti cenné a úplné dílo o Žižkovi a tím nahradil zastaralou práci Tomkovu a nevalně cenné některé práce novější. R. Wierer.

Jindřich Šebánek: Desetipanský úřad Starého města pražského a jeho knihy. Z dějin měst. správy a diplomatiky městs. knih. — Praha. 1926. Zvl. otisk ze »Sbor. přisp. k děj. m. Prahy« sv. V. 8°. str. 163 a přílohy. — Z nového chystaného svazku V. »Sborníku příspěvků k dějinám hlav. m. Prahy«, o němž jsme měli příležitost již jednou se zmíniti při referátu o velmi důležité práci Mendlově (»Všehrd«, roč. VII. 1926, str. 61), vychází nyní další práce, která nás po stránce historickoprávní interesuje. Práce Dr. Jindř. Šebánka zvolila si za téma úřad desetipanský, tedy institut dosud nezpracovaný, jak se stanoviska historického, tak právního, ačkoliv tento úřad již svým vznikem kompetencí a organizací, jak autor nám to vylíčil v kap. I. své studie, jest neobyčejně zajímavý. Neboť úřad desetipanský vznikl zcela pravděpodobně nutností domácích poměrů a je tedy výjimečným příkladem, kdy naše městská správa nepřijímala z ciziny a zároveň dosvědčuje, jak značnou tvořivost organizační v našich městech, tak i rozsáhlost agendy městské, která počátkem stol. XVI. prostě nestačila pro úkoly na ni vkládané, zejm. po sloučení města Nového se Starým. Rada nemohla vyřizovati množství pří o dluhy, které spadaly do její kompetence. Proto asi od r. 1518 pro vyřizování těchto běžných sporů zřídila delegovaný úřad »desetipánů«, jejichž obdobou byl o dvacet let později zřízený úřad osmipanský v Kutné Hoře. Jest jisto, že nový úřad splnil všechny úkoly, jež mu byly dány při jeho založení. Příslušely před něj zásadně spory o dluhy nad 10 kop gr., kdežto spory o menší dluhy zůstaly jako dosud přikázány rychtáři. Před úřadem s takto vymezenou kompetencí mohl se mnohem dokonaleji vyvinouti proces po stránce formální, než před městskou radou, tím spíše, že časem bylo nutno, jako na př. pokud jde o závazky směnečné, zaváděti řadu detailních ustanovení. Šebánkova práce dává nám na podkladě velmi pečlivě vyčerpaných pramenů v archivu města Prahy nahlédnouti do rozsáhlé působnosti tohoto úřadu a tím nám konkretisuje zprávy zejm. Víta Ophthalmia, Koldína, Weingartena a j. »Desetipáni« nejsou však institutem nezajímavým jen po stránce kompetenční, nýbrž i pokud jde o složení, o výběr osob, dále o postup řízení (kap. II.), jejich poměru k úřadu purkmistrovskému a k městskému rychtáři i jiným úřadům (kap. III.).

Vedle této, jak by bylo snad možno označiti, ryze právní části, Šebánek podává ve své studii i diplomatický rozbor písemností úřadu desetipanského. Kromě podrobného popisu zachovaných knih (kap. IV.) probral tu jednotlivé písaře desetipánů, zejména stanovil jejich rukopisy a vysvětlil zařízení jejich kanceláře (kap. V.), jakož i vedení knih (kap. VI.). Tato část autorovy práce je ryze analytická, jak káže nynější metoda pomocných věd historických. Jde tu často o maličkosti, jichž zjišťování vyžádá si nadměrné práce, která by snad mohla býti označena jako nevhodnost vůči otázce vskutku malé. Než přece je nutno si povšimnouti, že jedině takovou detailní práci můžeme pokročiti vpřed a neustrnouti na opakování starých výsledků. Právě po této stránce takováto práce, jako je velmi důkladná studie Šebánkova, přinese mnoho užitku i studiu právně historickému, které v otázkách městského procesu bude musiti se k ní obracet.

Ča.

Český časopis Historický roč. XXXIII. 1927. I. sešit. První sešit přináší článek Mendlův o počátcích našich cechů a práci Fran-